

tek laktak, kikről a Venedig, Venecia helynév maradt fenn. Pannónia Alpesei közt, jelesen a Száva-Dráva között maig vend-szlovének laktak. A felső Duna melléke volt *Vindelicia*; Augusta Vindelicorum (Augsburg) és Vindobona (Bécs) városokkal. A szászok földén, a korábbi Thüringiában, a vendek a németek közt fölolvadtak. A szármatakat a Kárpátok közt és ezeken túl, a Duna tövétől, a Fekete- és Káspi-tengerektől keleten, valamint az Északi-tengertől és az Uraltól, s azon túl is, *finn-ugor* népek környezték.

Ama különféle hódító népek, melyek Árpád előtt ezer év óta a Közép-Duna mellékét lakták, de itten tartósan államot alkotni nem bírtak: gallok, rómaiak, kvádok, jászok, vandálok, góthok, hunok, gepidák, longobardok, avarok, — ez utóbbiak tán göcsei és palóc — csekély maradványain kívül, a többi mind kiveszett, ki-

200,000 lelket számlálhata. A rabló hadjáratokban, Merzeburg s Ágostánál elvesztettek számát bőven pótolták az utóbb beköltözött kun-besenyők, bolgárok s a külföldről behozott rabszolgák. Tekintetbe véve, hogy akkor a Kárpátok koszorújának felföldét rengeteg erdők borították, s hogy az alföldön a nomád magyarok sok marháinak téres legelők kellettek; tekintetbe véve a mai számarányt is: aligha csalódunk, midőn Szent István király idejében az ország egész népszáma egy, legfőleg másfél millió lélekre becsüljük. Pannónia volt akkor is legnépesebb része az országnak, hol az eredeti vend-szlovének s idegen rabszolgák a magyarok közt fölolvadtak.

III. Dácia és az oláhok.

A római Dácia, szorosan véve, azon két hadi ut közt terült, melynek egyik ága a Duna

Dácia csak 170 évig uralta Rómát, s noha e tartomány nem is magából Rómából nyerte gyarmatait, míg a Rómát századokig uralt talianok, spanyolok megtarták eredeti ősnévüket, a gall-franciák pedig frank hódítóik nevét viselik, magát büszkén *rumun* vagy *román*nak nevezi, bár nyelve a rómaiától távolabb áll, mint ama többi rokonoké. — A hegyi *mócz*, a valószínűleg szláv-dák ez oláh tipusa, rengeteg hegyei s erdői közt megvonulva, szegénységében s elégtelenségében nem törődött sem a góthokkal és gepidákkal, kik e tájon háromszáz évig, sem az avarokkal, kik harmadfél száz évig, sem a magyarokkal, kik azok után uralkodtak, s kiknek e hegyi — még a XIV. században is nagyrészt pogány módra sátorozó nép szegénysége nem igen ingerelte rablásvágyát, s kik közül a XIII. század közepén az esztergomi érsek csak azokat vette tized alá, kik a völgyekbe,

A BÁL UTÁN.

költözött, vagy az ő vend-szármataik közt fölolvadt. És noha a frank-avar háborúban sok nép kiirtott, sok föld pusztán maradt: az őslakó vend-szármatakból maradtak — ha gyéren is — népek, melyek a IX. századi nyugalom beálltával hamar fölszaporodtak.

Béla Nevtelene a hét magyar mindegyike alá 30,000, Kézai a 108 vajda mindegyike alá 2—2000, tehát mindegyik krónikás több mint 200,000 fegyveres férfit számít, melynek mintegy 800,000-nyi lélekszám felel meg. Az egykoru Ibn Duszta 20,000 lovasra teszi Árpád hadát, mi hihetőbb is, mert hisz az avarok, vandálok, longobardok, normannok is szintannyi, sőt kevesb számmal is nagy hódításokat tettek. Fölvéve tehát ezen 20,000 alapszámot, s azt, hogy Császári Konstantin szerint a magyar hét hadhoz csatlakozott három kun-kabar had amazoknál erősebb, vagyis 30,000 fegyveressel bírt: Árpád honfoglaló 50,000-nyi fegyveres hada, családostól, eselédestől, mintegy

jobbparti hadi utból a Karas tövénél vált ki, s Temesmegyében a hármasszáz mentén a Marosig, innen a bihari hegyek erdélyi oldalán Zilah tájára; a *times dacicus*-ig vonult. Innen, Parolissum véghelytől, a hadi ut Kolozsvár, Fehérvár, Szeben irányában az Olt tövéig tért vissza a főhadi utba. Azonban e háromszög két oldalvonala kívül is vannak római telepnyomai. Kr. u. 106-tól 275-ig uralta Dácia Rómát, midőn Aurelianus császár, — ki csak imént veretett itteni érmeire a «Dacia felix» köriratot — a góthokkal megbirkózni gyöngé legőit, s a római polgárokat, mint az állami javak bérlelőit — tán a mai czinczárók (sensal) elődeit — a Duna jobbára költöztetette, a visszamaradt köznépet a góthoknak szabad martalékul engedvén. A visszamaradt dák-római vegynép dák atyái pásztoréletét folytatván, nyere a szlávoktól *vlach*, a magyaroktól *oláh* nevezetét, mely ismét a német *valach* s a magyar *olász* névvel eredetre s rokonságra mutat. Maga a nép ellenben, noha

mezőségre telepedve szántóvető keresztény életre adak magokat. Ezért van Erdély már ma tulajdonképpen oláh népének oly kevés oláh falu neve, mert az állandó lakfoglalásra a nomád nép későn adta magát. Már a XIII. század első felében annyi keleti hitfelekezeti oláh volt Havaselyén, belső fölszaporodással és a Balkán-félszigetről beköltözésekkel, hogy a pápa IV. Béla királyt figyelmeztette: ügyeljen, nehogy a kath. szászok és székelyek ama szakadárak által az ő hitőkre csábíttassanak, s a moldvai kunok megtérítésére 1227-ben alapított, 1338-ban följutott milikói püspökség sem verhet gyökeret. Miután pedig Kötönnel a kunok az Al-Dunától a Tisza mellé szállottak 1239-ben, s a tatárok által sem szenvedtek sok háborgatást, az oláhok számban és erőben fölgypodva, Besszarab, mint magyar király vazallja alatt önálló fejedelemséget alapítottak.

[Folytatása következik.]

HÓKE LAJOS.

A KORÁN-OLVASÓ.

«A Koránt jól és tetszősen olvasni, nem kevésbé nehéz, mint a Koránt megérteni; mert a mint isten e szent könyvének hajszaifinomsága és kardélességü értelmét csak az Allah különös kegyelme által fölvilágosodottak bírják fölfogni,

memmel ajkain, feszült figyelemmel hallgattam reá s azon voltam, hogy a lehető legpontosabban csináljam utána hanghullámait és feléneklő modorát, taglejtését és arczfeszimait, — s mégis csak igen nehezen sikerült a lehetetleneknek látszó torokhangok kiszorításával s az állkapocs kegyetlen megerőltetésével etalálnom a helyes

szerepek egyike a világon. A nép úgy tiszteli, mint bölcsét, sőt mint szentet. Nyugati Ázsiában *Hafiz*, vagy *Hafizi-Kelam* a neve, vagyis: az isteni szó őre, keleti Ázsiában pedig *Kaari*, azaz: olvasó, a helyes olvasó. Itt is, ott is oly emberek ezek, a kik a sok évi gyakorlat folytán s kitünő emlékezetüknél fogva a Koránt elejétől

A KORÁN-OLVASÓ.

Gentz F. festménye után.

szabatos fölolvadásához, a hang helyes modulációjához ép azonképen nemcsak tökéletes beszélszöveg, de oly lelkesedésre is szükség van, a minő csak kevés halandónak adatott.

E szavakkal vezetett be engem sok év előtt tanítottam a konstantinápolyi Nur-Oszmanie-kolégiumban a Korán helyes olvasásának művészetébe. Órák, sőt napok hosszáig csüggttem sze-

intonációt s elnyernem tanárom meglegedését. Valóban, a Korán olvasása rám nézve mindig nehéz munka volt s nehezére esik az minden töröknek és persának, azaz: nem-arabnak, ki a torokhangokat nem szokta meg s csak idősb korában tanulta meg a próféta nyelvét.

Az ügyes, a kedvelt Korán-olvasó szerepe ennél fogva a leghálásabb és legjövendőmezőbb

végig könyv nélkül tudják s «fölolvadások» bezárva tartják a szent könyvet az ölükhöz, egy szóhiba nélkül tudják elmondani a Korán mind a 114 szuráját, vagyis fejezetét. Sajátos, hogy e rendkívüli «fölolvások» legtöbbször vakok, kik emlékezetükhöz köszönik keresetüket, a mecetekben és szomszédos helyiségekben délelőtt és délután ott guggolnak bizonyos

lági ítélőszéknek elnöke, s kimondja a visszavonhatatlan ítéletet az elhaltak felett, tekintet nélkül arra, királyok voltak-e vagy rabszolgák?

EGYVELEG.

* **A vándorló kiállítás** eszméjét az amerikaiak után az angolok is igyekeznek megvalósítani, de nem elégednek meg azzal, hogy ily kiállításokat tisztán e célra készített vasúti kocsikban tegyenek, melyeket városról városra lehet szállítani, de egyuttal igyekeznek ez érdekes eszmét általánosítani is. Ezért Angliában most egy nagy gőzös készül, mely tökéletes angol iparkiallást tartalmaz s ez egymásután meglátogatja a Jöreménység fokát, Indiát,

gőzösre s az Ohio-n tovább mentek vele. Tervüket azonban megtudták s a néptömeg is kerített hirtelen egy másik gőzöst s az előbbi üldözésére sietett. Mintegy öt angol mérőföldnyire terjedt az üldözés, midőn a táviratilag tudósított katonaság egy kikötőnél a bírakat és a foglyokat kellemetlen helyzetéből megszabadította.

* **Fegyverek hordozása** az Egyesült Államokban már a kis gyermekeknek sem valami ritkaság. Ohio-ban az iskolában egyszer vizsgálatot tartottak s ez alkalommal a tanulóknál huszonhat revolvert és hat tört találtak.

* **Bölnyek Litvániában.** Az Európában majdnem egészen kiirtott bölnyek ezeltől kevés évvel már Litvániában, az egyetlen vidéken, ahol még találhatók voltak, gyérülni kezdték, úgy, hogy II. Sándor császár ukázta adott ki, melylyel a bölny-

resztül menne az amerikai angol birtokokon, Uj-Georgián föl egész Alaskáig, a Behring-szorosig. A Behring-szoroson valami gőzkompot vinné a vasutat Szibéria keleti partjaira, onnan kezdve pedig az orosz kormány és orosz vállalkozók építenék ki egész Szent-Pétervárig. S ez az óriási világvonallal, leszámítva a 40 mérföld széles Behring-szorost, 130 óráig menne szárazföldön, s az egész roppant utat, kiindulási pontjától kezdve Szent-Pétervárig, csak hatodfél nap alatt tenné meg.

* **Régi szokás** volt a cambridgei egyetemen, hogy a doktorát avatás alkalmával a vitatkozók feje (seniorja) az új kártyáknak egy fa kanalat nyújtott. A mi Angliában nagy ritkaság, e régi szokást most az egyetemi tanács elbírta. A legutolsó alkalommal a napokban volt még életben s ezért ez alkalommal díszes négy láb hosszú s cimerekkal és feliratokkal ellátott fa kanalat adták át, vagy inkább régi szokás szerint löktek le a karzatról a megtiszteltnek.

* **A hindu özvegyek** újból férjhez menetele napról napra gyakrabban történik. A mult hóban három ilyen ünnepi esküvő volt; egyiknél, mely Kal-

NEBSZENI FŐPAP MUMIÁJA ÉS KOPORSÓJA.

HATHOR-HONT-TAUI KIRÁLYNŐ MUMIÁJA.

UJONAN KIÁSSOTT MUMIÁK.

Ausztráliát és Dél-Amerikát, hogy az angol piacot mindenütt megszárdítsa.

* **A hírlapok és folyóiratok száma** jelenleg az egész világon 34,274 s a kiadott példányok száma 10,592,000,000, azaz a föld minden lakosára mintegy 6 1/2 példány esik. Európára jut 19,557 lap, Észak-Amerikára 12,400, Dél-Amerikára 609, Ázsiára 775, a többi kevés a többi világrészekre. Legtöbb (16,500) lap jelenik meg angol nyelven, németül nyomnak 7800-at, francziául 3850-et, spanyolul 1600-nál többet. A lapok közül 4020 jelenik meg naponként, 18,274 hetenként.

* **Érdekes gőzverseny** volt januárban Kentucky északamerikai államban. Cattlettsburgban ugyanis három gyilkossággal vádolt embert fogtak el. A törvényszék előtt rögtön nagy tömeg gyűlt össze s mivel félni lehetett, hogy itt valóságos lynch lesz, a bírak titokban elvették a foglyokat egy

vadászatkot megtiltotta. Azóta a bölnyek annyira felszaporodtak, hogy legújabb időben számukat megközelítőleg 600-ra tették. A bölnyek e gyors felszaporodása a jelenleg uralkodó zárt arra birta, hogy némi megszorításokkal vadászatkot ismét megengedje. Ennek következtében nem régiben nagy bölny-vadászatot tartottak a császár vadászai Bialis-csokban, s ez alkalommal két bölnyt ejtettek el.

* **A papír** felhasználása gépekre, kocsikra már eléggé ismeretes. Hogy most valóban papír-korszakban élünk, ezeken kívül legjobban bizonyítja, hogy az „American Machinist”-ban egy szakember (?) egész komolyan ajánlja, hogy a vagdalt papírt pecsenyének használják föl.

* **Vasut Amerikából Európába.** Egy amerikai, Gregory nevű, vasutal akarja összekötni Amerikát Európával. A terv épen olyan merész, mint költség. A vasut Washington államból vezetne ki, ke-

kutában történt, érdemes a fölemelésre, hogy az özvegy nő először 7 éves korában ment férjhez s első férjével csak hat hónapig élt.

* **A hüvelykujjat** Kínában jobb ismertetőjelenek tartják, mint magát az arcot. A kínai hírhejtolvajokat nem fényképezik le, mint nálunk, hanem hüvelykujjaikat bekormányozzák s egy darab papírra nyomják le, melyet a rendőrségi okmányok között gondosan megőriznek. A kínaiak szerint az arcz megváltozhat, de a hüvelykujj nem.

* **Ingyenes vasuti** ör. Angliában, Dol nevű vasuti állomásnál egyszer egy berobogó vasut egy kutyának orrát és lábát megsértette. Azóta e kutyát folyvást vigyáz a vonatokra s mielőtt közelednek, erősen ugat és ugrál, s aztán ismét lefekszik és várja, míg új vonat érkezik.

AZ IRÓK BÁLJA.

Gyula László rajzaival.

IRÓ ÉS BANKÁR minálunk ellentétet, különböző két fogalom, hogy bátran elcsodálkozhatott a világ, mikor egyszerre csak hírt veszi, hogy a magyar írói kar — gründol. Gründol ám és pedig oly szolid alapon, hogy a pénzvilág egyik kitünősége azt mondta rá, hogy a lefolyt év gründolási közzött «a magyarországi hírlapírók nyugdíjintézete» társadalmi tekintetben is a legjelentékenyebb gründolás. — Szomorú példák tették ezt az alapítást szükségessé. A magyar író helyzete nem olyan, mint a külföldie, hogy vagyont gyűjthessen öreg napjaira. Valamiképp gondoskodni kellett arról az időről, midőn az erőbányatás beáll, a kereset tünedezik. Ezért álltak össze a hírlapírók, hogy jelen kerestük egy részét befizetve, oly alapot teremtsenek, mely a máshonnan jövő bevételekkel szaporodva, előregedett írók ellátására szolgáljon s a régibb keletű írói segélyegylettel kezdet fogva, véget vessen annak a bizonytalanságnak, melynek most a magyar író élete alkonyán eléje néz.

Az új intézet élénk tevékenységet fejtett ki rövid fönnállása óta is. Fél év alatt közel öten ezer forintnyi alapot gyűjtött össze részint saját tagjai befizetéseiből, részint alapítványokból és adományokból s most az alap ismét szép szaporodást nyert az e hó 4-én rendezett bál jövedelméből.

Igen ám, mert táncz is volt a jó célra. És pedig minő! Ne az újságokat tessék olvasni, mert azok elfoglaltak a «czéh» iránt; de tessék megkérdeni bárkit, a ki jelen volt, nem azt fogja-e mondani, hogy az írók bálja volt a legsikerültebb mulatság e farsangon valamennyi között, melyek a redoutban tartattak.

Háromféle arisztokrácia szövetekezett, hogy a tánczvizigalmat fényessé és nevezetessé tegye: a szellem, a születés és a pénz arisztokráciája. Gondoskodás történt nem csak az érzéket gyönyörködtető, de a szellemi élvezetről is, hogy minden igény meglegje a maga kielégítését.

A bálrendezést egy százas bizottság vállalta el, melynek gróf Károlyi Gyula, az írói segélyegylet elnöke, volt a feje, s vele tekintélyes számú fiatal mágus, író, művész s a tánczok pódiumán immár nevéssé vált fiatalok. Gróf Zichy Jenő vállalta magára az artistikái program rendezésének egy részét, gróf Andrássy Tivadar (Gyula fia) és b. Radvánszky Géza a tánczok rendezését. S a kit legelő kellett volna fölemelnie, gróf Andrássy Gyuláné volt a házi asszony, ki körül a magyar mágusvilág egész udvara csoportosult, közte a legbájosabb ifjú hölgyek, oly nagy számmal, a milyennel ritka élit-bálban szoktak megjelenni, a közelet számos nevezetességei és előkelőségei, kik között látni lehetett minisztereket, volt esleendő minisztereket, tábornokokat, tudósokat, az irodalom sokféle fajának művelőit, országos képviselőket, bírakat, a nagy kereskedő világ legismertebb tagjait, magas hivatalnokokat, a főváros hangadó egyéniségeit stb. stb. Párisban ezt úgy mondanák röviden, hogy ott volt «az egész világ».

Az írók bálja nem olyan bál volt, a minők a bálók rendesen. Más bál 10—11 óra felé kezdődik. Ez megkezdődött már esti 7-kor. A redoute és a hozzá ragasztott Haas-palota környékén csaknem nappali fényárban uszott. Elektromos lámpák világították be az utcákat köröskörül, megszügyenítvén a légszuszálógatókat, melyek úgy sárgultak mellettük, mint egy pisla mécs.

Az írók bálja nem olyan bál volt, a minők a bálók rendesen. Más bál 10—11 óra felé kezdődik. Ez megkezdődött már esti 7-kor. A redoute és a hozzá ragasztott Haas-palota környékén csaknem nappali fényárban uszott. Elektromos lámpák világították be az utcákat köröskörül, megszügyenítvén a légszuszálógatókat, melyek úgy sárgultak mellettük, mint egy pisla mécs.

Az írók bálja nem olyan bál volt, a minők a bálók rendesen. Más bál 10—11 óra felé kezdődik. Ez megkezdődött már esti 7-kor. A redoute és a hozzá ragasztott Haas-palota környékén csaknem nappali fényárban uszott. Elektromos lámpák világították be az utcákat köröskörül, megszügyenítvén a légszuszálógatókat, melyek úgy sárgultak mellettük, mint egy pisla mécs.

A telefon-terem ajtajában.

Hát még a vigadó belseje! Az itt központosított világítás valóságos nappali varázsolt a tágas helyiségekre, nem oly vakító, mint a verőfény, hanem kisse a hold szelidebb világával kevertet. A lépcsőház drága szőnyegei, pálmaligetei tündéri fényben usztak, úgy szintén a csarnokok, a termek, különösen a nagy terem. Csupa ragyogás az egész, a csillárok, a díszítmenyek, az ékszeres és a gyönyörű női szemek. A mennyezetről két sorban 4—4 villamos lámpa árasztá alá világát, a kis teremben és a csemege-teremben kettő-kettő.

Ez utóbbi bejáratánál emelkedett a levegőszett színpad, görög ízlésű homlokzatával a nagy terem felé fordulva. A színpad előtt széksorok voltak elhelyezve, melyeket már hét óra tájban egészen elletett a legzebb női közönség, melyet a redont nagy terme valaha látott.

Körülöttük sűrű tömegekben hullámozt a díszes publikum, elleve a csarnokokokat is, de különösen a nagy étkező termet, hol hat-hat

Tánczra kőrő.

Tánczra készen.

pár telefonon hallgatta a nemzeti színház operáját, a ki hozzá férhetett. Itt óriási volt a tolongás s jó ismerőset, a ki oda készült, minden tapasztalt ember arra biztatta, hogy mielőtt oda megy, csináljon végredeletet: mégis akadtak bátor delnök, kik megkockáztatták a merész kísérletet. Nehéz szorongások, vívódások után sikerült is némelyiknek utat törni egész a telefonos asztalig s megragadni és fölébe emelni a csodálatos hallócsöveket. Nagy diadal volt, ha valaki épen akkor fért hozzá, mikor Wiltne énekelte Szilágyi Erzsébetben. De bezzeg volt olyan is elég, a ki, midőn nagy veszedelmek után végre czelhoz jutott s épen átadta volna magát a tulvilági élvezetnek: azt volt kénytelen tapasztalni, hogy neki osztályrészül épen egy darab — fölönás köze jutott.

Nyolcz óra után kezdődtek meg a színi előadások. Egy kis vizitákat és egy operettet adtak a nemzeti színház művészei. De bizony a redout nagy termének nem ilyenem előadásokhoz szabták az akusztikáját. Keveset lehetett hallani, csak Blaháné csattogó magyar dalai «érvényesültek» kellőképen, tapirialda fulván minden egyes szám után.

A színi előadások után az előképek következtek. Ily előképeket Budapesten 1863-ban mutattak először a magyar főrangnak az inséges horvát testvérek javára s azóta többször ismételték, de mindig csak nagy időközökben, rendkívüli alkalmakkor.

Ezuttal Munkácsy «Milton»-ját, Makart «Találkozás»-át és «Tavas»-át s Vízkeleti «Bor-nemissza Anna egy órai uralma»-t mutatták be fényes jelmezekben, ragyogó villanvilágítás

mellett, mely időre a termek gázlámpáit eloltották.

Elragadó látványt nyújtottak az előképek, melyekben a főváros és még a vidékek is legszebb hölgyeit volt alkalmunk együtt látni.

Keringő.

A tulajdonképi bál csak tizenegy óra felé kezdődött, mikor a közönség egy része az éttermekbe távozván, szabadabb mozgásra a nagy teremben mégis hely jutott. Két zenekar, egy cigány és egy katonai, játszott fölvalta. Háromszáznál több pár tánczolta az első négyest, s bizonyosan még több tánczolta volna, ha elegendő tere nyílik az «akciónak».

A tánczosok világa igazában csak éjjel utáni három óra tájban virradt föl. Ekkor már a közönség nagyobb része eltávozott s a kotlilonban egész rendelkezésre bocsátá a nagy termet a tánczosvár ifjúságnak. De még ekkor is a minő nagy a terem, köröskörül szakadatlan koszoruban, és pedig két, sőt három sorban egymás mögött, ültek a hölgyek. Ez mutatta meg leginkább a mulatság sikerült voltát.

No meg a pénztár. Tízezer forintot felül volt a bevétel, melyből levonva a kiadásokat, úgy az írói segélyegyletnek, mint a hírlapírók nyugdíjintézetének egyenkint három-három ezer forintjánál több marad.

Hajnali öt óra vetett véget a sikerült mulatságnak. Sokáig fognak rá kedvesen emlékezni és sokan.

Annyi bizonyos, hogy a káprázatos fény, mely a termeket betöltö, nem aludt ki a lámpákat tápláló villamfolyam megszakításával, a hullámozó fényes nép nem oszlott föl az utolsó kocsi elgördülésével, a zene nem szakadt meg ott, a hol a zenészek elhagyták: folytatását nyerte ez mind bizonynyal, a fény ragyogott tovább, a vidám közönség hullámozt, a zene hangzott még azután is, midőn már minden ki-aludt és elesendesült, — folytatását nyerte bizonyosan nem egy szép leány képzeletében, a midőn kimerülve dagadó párnái között elszenderült s édes álma tovább szötte az írók báljának tarka jeleneteit, édes élményeit.

Ki tudná azt leírni, mit álmodik egy szép ifjú leány egy oly bál után, a melyben jól mulatott...

JÓKAI MÓR MUNKÁSSÁGA A PÁPAI IFJUSÁGI ÖNKÉPZŐ KÖRBE.

E lapok ez évi 2-ik számában közöltem Jókai egy eddig nem ismert munkájának czímét s társulatunk jegyzőkönyveiből kivonatolva azt, hogy e munkájával 1 arany második-jutalmat nyert. Most ez időközi munkásságának egész körét kívánom röviden rajzolni, nehogy még később is téves vélemények merüljenek fel. Hisz a nagy írók ifjúkori dolgai mindig érdekesekek, s a jelen közleménynek épen az a czélja, hogy arra némi kis napvilágot vessen.

Legelsőben is szükségesnek vélem fölemelíteni, hogy társulatunk az 1841/2. tanévben, melyben Jókai Pápa-n volt, még csak egy évet töltött el alapítvása óta, s valóban oly tagokra volt szüksége, kik munkáikkal a virágzás fele vigyék a kisded társulat életét fáját. És ezt ők meg is tették, s reájuk mindig büszkén tekintetünk vissza, mint a kiknek köszönhetjük, hogy az önképzőkör fönnáll ma 40 év múlva is s a rájuk való emlékezés lelkesíti tagjait nyelvünk ápolásában.

Mindjárt a társulat megalakulása utáni gyűlésen, vagyis 1841. novemberhó 10-én adott be Jókai egy lyrai költeményt, melynek czíme: «Mi az?» s a november 24-én tartott gyűlésen megírta Jókai Lajos, s azt érdemkönyvbe íratni véleményezte, mit a társulat is elfogadott.

¹ A jelen iskolai évben már 119 munka adatott be megírásul végett.

